

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ
Χειμωνιάτικο
Παραμύθι

the **Winter's Tale**
by William Shakespeare

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Άρης Στυλιανού

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Δημοσθένης Δώδος

ΜΕΛΗ

Κατερίνα Αναστασίου

Αντρέας Δημητριάδης

Στέφανος Χατζημικαηλίδης

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γιάννης Αναστασάκης

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Μαρία Τσιμά

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Κωνσταντία Παπαποστόλου

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ
Χειμωνιάτικο
Παραμύθι

the
Winter's Tale
by William Shakespeare

Πρώτη παράσταση
Παρασκευή 16 Νοεμβρίου 2018
ΘΕΑΤΡΟ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Θεατρική περίοδος
2018-2019

Χειμωνιάτικο παραμύθι του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ

The Winter's Tale
by William Shakespeare

Μετάφραση: Νίκος Χατζόπουλος

Σκηνοθεσία: Silviu Purcărete

Σκηνικά: Helmut Stürmer

Κοστούμια: Dragos Buhagiar

Μουσική: Vasile Sirlu

Φωτισμοί: Helmut Stürmer, Dragos Buhagiar

Βίντεο: Άντα Λιάκου

Βοηθός σκηνοθέτη: Μάρα Τσικάρα

Βοηθός σκηνογράφου-ενδυματολόγου: Σοφία Τσιριγώτη

Β' Βοηθός σκηνοθέτη: Σωτήρης Ρουμελιώτης

Β' Βοηθός σκηνογράφου-ενδυματολόγου: Μαρίνα Κελίδου

Φωτογράφιση παράστασης: Τάσος Θώμογλου

Οργάνωση παραγωγής: Φιλοθέη Ελευθεριάδου

Διανομή με αλφαβητική σειρά

Μομώ Βλάχου Μαμίλλιος / Περνίτια
Θόδωρος Ιγνατιάδης Πολύξενος
Πάνος Καμμένος Μουσικός / Αυλικός / Ένας βοσκός
Ζωή Λύρα Δορκάς / Κυρία της αυλής
Στάθης Μαντζώρος Λεόντιος
Γιάννης Μαστρογιάννης Μουσικός / Αυλικός / Ένας βοσκός
Χρήστος Μαστρογιαννίδης Δίων / Κλεομένης / Ένας βοσκός
Γιολάντα Μπαλαούρα Μόψα / Κυρία της αυλής
Ηλίας Μπερμπέρης Κωμικός / Αυλικός
Δημήτρης Ναζίρης Αντίγονος
Χρίστος Νταρακτσής Γερο-βοσκός / Αυλικός
Κλειώ Δανάη Οθωναίου Ερμιόνη
Τάσος Ροδοβίτης Φλοριζέλ / Αυλικός
Φωτεινή Τιμοθέου Παυλίνα
Γιώργος Τσαγκαράκης Κλεομένης / Δίων / Ένας βοσκός
Αλέξανδρος Τσακίρης Κάμμιλος
Σαμψών Φύτρος Αυτόλυκος και πολλοί άλλοι...

Μακέτες κοστουμιών του Dragos Buhagiar

Μακέτες σκηνικού του Helmut Stürmer

Σημείωμα σκηνοθέτη

Τι ιδέα κι αυτή να προτείνεις το *Χειμωνιάτικο παραμύθι* σε μια πόλη που ποτέ δεν βρέχει, ούτε χιονίζει, όπου δεν βλέπεις ποτέ σύννεφα και μέσα Νοεμβρίου, άνθρωποι με κοντομάνικα συχνάζουνε τη νύχτα στα έξω τραπεζάκια των καφέ.*

Αναρωτιέμαι τι νόημα έχουν αυτές οι άγνωστες λέξεις όπως παγετός, χιονοθύελλα κι άλλα τρομακτικά συστατικά του χειμώνα για τους ανθρώπους αυτής της γοητευτικής πόλης όπου η ιερότητα και το κοσμικό κατοικούν τόσο αρμονικά μαζί.

Κι όμως, το έργο του Σαίξπηρ δεν έχει να κάνει με χιόνια κι άλλα μετεωρολογικά φαινόμενα. Έχει να κάνει με την υποθερμία της καρδιάς, με αρκούδες κι αρκουδάκια, ξόρκια στο φεγγαρόφωτο και άλλα πολλά παράλογα.

Silviu Purcărete

** Κατά τη διάρκεια της παραμονής του κ. Purcărete στη Θεσσαλονίκη, από τον Σεπτέμβρη έως τα μέσα Νοέμβρη 2018, προς μεγάλη του δυσαρέσκεια, δεν έβρεξε σχεδόν καθόλου.*

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ (1564-1616)

1564 Γεννιέται ο Ουίλλιαμ Σαίξπηρ στο Στράτφορντ-απόν-έιβον. Γιος του Τζον Σαίξπηρ και της Μαίρη Αρντεν. Ο πατέρας του ήταν ένας ευκατάστατος έμπορος γαντιών και μικροκτηματίας, ο οποίος το 1565 έγινε δημοτικός σύμβουλος. Έως την ηλικία των δεκαπέντε ετών ο Ουίλλιαμ Σαίξπηρ φοίτησε στο Grammar School του Στράτφορντ-απόν-έιβον και διδάχθηκε λατινικά, φιλολογία και λογική.

1582 Παντρεύεται την Αν Χάθαγουεϊ, η οποία ήταν οκτώ χρόνια μεγαλύτερή του.

1583 Γεννιέται η κόρη του Σουζάνα και δύο χρόνια αργότερα (1585) τα δίδυμα Τζούντιθ και Χάμνετ.

1584 Γίνεται οργανικό μέλος του θιάσου «Οι άνθρωποι του Τσάμπερλαιν».

1592 Είναι πλέον γνωστός και καταξιωμένος ηθοποιός και δραματουργός και ζει στο Λονδίνο. Γράφει τα τρία μέρη από την ιστορική τετραλογία του *Ερρίκου ΣΤ΄*, την κωμωδία *Αγάπης αγώνας άγονος* και την τραγωδία *Τίτος Ανδρόνικος*.

1593-1594 Γράφει τα ποιήματα *Αφροδίτη και Άδωνις* και *Ο βιασμός της Λουκρητίας*. Είναι πιθανό τότε να έγραψε και τα *Σονέτα*, όλα ή τουλάχιστον τα περισσότερα, καθώς επίσης και τα έργα *Ριχάρδος Γ΄*, *Η κωμωδία των παρεξηγήσεων*, *Το ημέρωμα της στρίγγλας*, *Οι δύο άρχοντες από τη Βερόνα* και *Βασιλιάς Ιωάννης*. Την περίοδο αυτή τα θέατρα δεν λειτουργούν, εξαιτίας της επιδημίας πανούκλας.

1595-1599 Γράφει τα έργα: *Ριχάρδος Β΄*, *Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας*, *Ρωμαίος και Ιουλιέτα*, *Ο έμπορος της Βενετίας*, *Ερρίκος Δ΄*, *Όπως σας αρέσει*, *Πολύ κακό για το τίποτα*, *Ερρίκος Ε΄*, *Ιούλιος Καίσαρας* και *Δωδέκατη νύχτα*. Πεθαίνει ο γιος του.

1600-1608 Είναι η εποχή που γράφει τις μεγάλες τραγωδίες του: *Άμλετ*, *Τρωίλος και Χρυσίδα*, *Οθέλλος*, *Βασιλιάς Ληρ*, *Μακμπέθ*. Τα έργα *Αντώνιος και Κλεοπάτρα*, *Κοριολανός και Τίμων ο Αθηναίος* συνεχίζουν τη θεματολογία του *Ιούλιου Καίσαρα*. Οι *εύθυμες κυράδες του Ουίνδσορ*, *Τέλος καλό, όλα καλά*, *Με το ίδιο μέτρο* είναι επίσης έργα αυτής της περιόδου. Το 1603 πεθαίνει η βασίλισσα Ελισάβετ και τη διαδέχεται ο Ιάκωβος Α΄. Η κόρη του Σουζάνα παντρεύεται τον ιατρό Τζον Χολ το 1607. Οι «Ανθρωποι του Τσάμπερλαιν» μετονομάζονται σε «Ανθρωποι του Βασιλιά», παίζουσιν στην Αυλή περισσότερο από κάθε άλλο θίασο και από το 1608 αρχίζουν να εμφανίζονται και στο θέατρο Μπλάκφραϊαρς. Την ίδια εποχή ο Σαίξπηρ φέρεται ως συνιδιοκτήτης του θεάτρου Σφαίρα (Globe Theatre) στο Λονδίνο. Η μητέρα του πεθαίνει.

1609-1611 Γράφει τα έργα *Κυμβελίνος*, *Χειμωνιάτικο παραμύθι* και *Τρικυμία*. Την ίδια εποχή γράφονται τα έργα *Οι δύο ευγενείς συγγενείς* και *Περικλής*, που, κάποιοι μελετητές τα αποδίδουν στον Σαίξπηρ, ενώ άλλοι θεωρούν ότι απλά συνέβαλε σε αυτά.

1612 Αποσύρεται στο Στράτφορντ-απόν-έιβον, οικονομικά αποκατεστημένος και συνεργάζεται με τον θεατρικό συγγραφέα Τζον Φλέτσερ. Την επόμενη χρονιά το θέατρο Σφαίρα καταστρέφεται από πυρκαγιά κατά τη διάρκεια της παράστασης του έργου *Ερρίκος Η΄*.

1616 Ο Σαίξπηρ γράφει τη διαθήκη του και λίγο αργότερα, στις 23 Απριλίου, ημέρα των γενεθλίων του, πεθαίνει, πιθανόν μετά από μια βραδιά άκρατης οινοποσίας με τον φίλο του Μπεν Τζόνσον. Θάβεται στην εκκλησία του Στράτφορντ-απόν-έιβον.

Πηγές: 1. M. de Grazia-S. Wells (επιμ.), *The Cambridge Companion to Shakespeare*, Cambridge University Press, 2001.

2. Martin Banham, *The Cambridge Guide to Theatre*, Κέιμπριτζ, 1995.

3. Πρόγραμμα της παράστασης *Δωδέκατη νύχτα*, ΚΘΒΕ, 1999.

Οι φλόγες της ζηλοτυπίας

Από πολλές απόψεις το *Χειμωνιάτικο παραμύθι* είναι έργο μοναδικό. Πραγματεύεται τη μιαιρότητα της επιθυμίας πιο ανοιχτά και βαθιά από κάθε προηγούμενο έργο. Επίσης, ο ήρωάς του μοιάζει περισσότερο από κάθε άλλον με τον ποιητή των *Σονέτων*. Στον Λεόντιο και στη νοσηρή του ζήλια συναιρούνται η καφκική αβεβαιότητα αυτών των ποιημάτων και η καταστροφική παραφορά του Οθέλλου.

Αυτό το δράμα είναι έκτακτο και από μια άλλη σκοπιά. Όχι μόνο διερευνά τις χειρότερες δολιότητες της επιθυμίας χωρίς τον παραμικρό συμβιβασμό ή ελαφρυντικό, αλλά τελικά βρίσκει μέσα στον λαβύρινθο μια υπέροχη και θαυμαστή έξοδο, που αυτή τη φορά δεν είναι ο θάνατος, αλλά μια νέα ζωή, μια αυθεντική ανάσταση. [...]

Αν δεχτούμε ότι ο συγγραφέας έβαλε ήδη πολύ από τον εαυτό του σε αυτόν τον ήρωα, τότε εξηγείται επαρκώς η ειδοποιός διαφορά που χαρακτηρίζει όλα τα θέματα του *Χειμωνιάτικου παραμυθιού*. [...] Όσο πιο αυστηρός γίνεται ο Σαίξπηρ με τον εαυτό του, τόσο πιο επιεικής γίνεται με τους άλλους, και τόσο η περιγραφή της αθωότητας αποκτά τη δύναμη που της έλειπε στις δύο πρώτες ελεγείες. Το *Χειμωνιάτικο παραμύθι* και η λύση του μου φαίνονται ως έμμεση αφήγηση μιας

δημιουργικής εμπειρίας που βασίζεται στην αύξουσα πεποίθηση του συγγραφέα ότι η παρελθούσα εμπάθεια απέναντι στα θύματα της μιμητικής επιθυμίας τρεφόταν από τη μισασηματικότητα της αρρώστιας που τον κατέτρωγε.

Κατ' εμέ, το *Χειμωνιάτικο παραμύθι* είναι η ευτυχής κατάληξη ενός επί μακρόν ασύνειδου σχεδίου που ανατρέχει όχι μόνο στις δύο πρώτες ελεγείες, αλλά στην Κορδελία του *Βασιλιά Ληρ* και, ασαφέστερα, στις οδύνες του *Οθέλλου*, στη θυσιαστική ναυτία του *Άμλετ*, ήτοι στα πιο σφοδρώς μηδενιστικά έργα, κυρίως στο *Τρωίλος και Χρυσίδα*, όπου η αντίθετη τάση διαφαίνεται στη φρενίτιδα της ίδιας του της άρνησης, μέσα στη συστηματική εκρίζωση του οιουδήποτε μπορεί, όσο ασθενικά κι αν γίνεται, να εμφανιστεί ως απολυτρωτής. [...]

Η λύση του *Χειμωνιάτικου παραμυθιού* μου φαίνεται ένα παράδειγμα αυτού του τύπου της δημιουργικής μεταστροφής – και μάλιστα εξαιρετικό παράδειγμα, όχι μόνο λόγω της ομορφιάς του, αλλά και λόγω της εξαιρετικής συμβολικής του δύναμης που υπηρετείται από την ιδιοφυΐα του δημιουργού του ο οποίος επινοεί ανάλογα δραματικά μέσα.

Ενώ στην πλειονότητα ανάλογων συμπερασμάτων, η εκδοχή «ανάσταση» μόλις που αναφέρεται, ο Σαίξπηρ διευρύνει αυτόν τον ισχνό συμβολισμό στις μεγαλειώδεις διαστάσεις ενός αγάλματος που αποδεικνύεται ζωντανό. Το αντίθετο ισχύει για τον θάνατο, τον άλλο πόλο αυτής της δομής. Ενώ υπάρχει πολύς θάνατος στα περισσότερα συμβολικά συμπεράσματα, ο Σαίξπηρ πετυχαίνει να τον ελαχιστοποιήσει, παρουσιάζοντας μια Ερμιόνη που γοργά φαίνεται πως δεν έχει απολιθωθεί, μια σύζυγο που δεν θα είχε άλλη ύπαρξη από εκείνη της πέτρας.

Αν αυτές οι λύσεις έχουν όντως τη σημασία που τους απέδωσα, ο θάνατος, νικημένος από την ανάσταση, θα έπρεπε να εμφανιστεί σαν ιδέα επιρρεπής στην εξαφάνιση, σαν οθόνη στο βάθος που γοργά αφανίζεται. Αυτό φαίνεται ανέφικτο χωρίς την προσφυγή στο υπερφυσικό που του στερεί την αληθοφάνεια και, κατά συνέπεια, κάθε δραματική αποτελεσματικότητα. Χάρη στην επινόηση του αγάλματος, ο Σαίξπηρ υπερπηδά όλα τα εμπόδια και πετυχαίνει να ανεβάσει στη σκηνή μια ήττα του θανάτου που δεν υπάγεται στο φανταστικό. Με άλλα λόγια χρησιμοποιεί εκφραστικά μέσα πραγματικά κατάλληλα για την εμπειρία του Λεόντιου, δηλαδή μια επιστροφή στη ζωή που είναι πιο θαυμαστή από κάθε θαύμα.

Αποσπάσματα από το βιβλίο
René Girard, *Σαίξπηρ. Οι φλόγες
της ζηλοτυπίας*, εκδόσεις Εξάντας-
Νήματα, Αθήνα 1993. σσ. 466,
513, 515. Μετάφραση:
Κωστής Παπαγιώργης

Η νοηματική του τέλους στο *Χειμωνιάτικο παραμύθι*: Μια περιορισμένη ευτυχία

Αν ο *Άμλετ* και ο *Ληρ* είναι, όπως υποστηρίζει ο R.A. Foakes, έργα με μοναδικές πολιτισμικές ηχηρότητες οι οποίες συνομιλούν με διαφορετικές εποχές, ίσως τότε το *Χειμωνιάτικο παραμύθι* να είναι κατάλληλο ειδικά για μια περίοδο έντονου κατακερματισμού, καθολικής βίας, πολιτισμικών πολέμων και ιδεολογικών συζητήσεων που με αδιαλλαξία φέρνουν αντιμέτωπους την επιστήμη με την τέχνη και τον σκεπτικισμό με την πίστη. Πρόκειται, εν τέλει, για ένα έργο που αποδέχεται τα ελαττώματα και τις αλλαγές (για παράδειγμα οι ρυτίδες της Ερμιόνης) ως μέρος της ζωής, αντιμετωπίζει τη συγχώρεση και τη συμφιλίωση ως συνεχή καθήκοντα, εναρμονίζει πολικότητες και απαιτεί από τους χαρακτήρες και το κοινό να λογοδοτήσουν για το μέρος που τους αναλογεί, να ξυπνήσουν την πίστη τους, και να «θυμηθούν με ειλικρίνεια». Αρχίζοντας με την πιθανότητα του «εάν» και τελειώνοντας με την ασυμφωνία του «χωρισμού» να αντηχεί στα αυτιά, η γλυκόπικρη αυτή ιστορία του χειμώνα από τον Σαίξπηρ μπορεί να είναι το έργο των θαυμάτων για τον 21^ο αιώνα.

Απόσπασμα από τη εισαγωγή στο: *The Winter's Tale*, επιμέλεια Susan Snyder και Dedorah T. Curren-Aquino, Cambridge University Press, 2007. σσ. 61-62.

«Ποιος μπορεί να διαβάσει της γυναίκας την καρδιά;»

Η ανάγνωση του γυναικείου σώματος στο *Χειμωνιάτικο παραμύθι* του Σαίξπηρ

«Ποιος μπορεί να διαβάσει της γυναίκας την καρδιά;»: Το ερώτημα που τίθεται από τον βασιλιά της Βρετανίας στον Κυμβελίνο διαπερνά τα περισσότερα από τα έργα του Σαίξπηρ, καθώς και την εποχή του. Η πρόοδος της ανατομίας κατά την Αναγέννηση κατέστησε το γυναικείο σώμα (και το ανθρώπινο σώμα γενικότερα) ένα κείμενο προς αποκρυπτογράφηση. Ωστόσο, εκτός από αντικείμενο ιατρικού ενδιαφέροντος, η «ανάγνωση» του σώματος των γυναικών ήταν μια καθημερινή πρακτική στην αναγεννησιακή Αγγλία, όπου οι άνδρες παρατηρούσαν τις γυναίκες στενά τόσο στην ιδιωτική όσο και στην περιορισμένη δημόσια ζωή τους.

Το άγχος των ανδρών για τη σωματικότητα των γυναικών ήταν ένα μείζον ζήτημα στην πατριαρχική κοινωνία της εποχής του Σαίξπηρ, που αντανakλάται στα έργα του. Η ανησυχία αυτή των ανδρών πήγαζε από το γεγονός ότι το γυναικείο σώμα έπαιζε βασικό ρόλο στη διαμόρφωση της ίδιας της ταυτότητας. Παρά το ότι στο πεδίο της μάχης η τιμή ενός άνδρα βασιζόταν στη δική του γενναιότητα απέναντι στον εχθρό, σε καιρό ειρήνης, το κοινωνικό του πρόσωπο στηριζόταν στη δύναμή του μέσα στο σπίτι του. Και από τη στιγμή που η πατριαρχική κοινωνία είχε εγκαθιδρυθεί πάνω στην υπεροχή των ανδρών, ο άνδρας έπρεπε να εξασφαλίσει την κυριαρχία του κυρίως πάνω στα θηλυκά μέλη της οικογένειάς του.

Από όλες τις μορφές ανατρεπτικής συμπεριφοράς των γυναικών το άγχος των ανδρών προκαλούσε στις περισσότερες περιπτώσεις η σεξουαλική αυτοδιάθεση· εκτός από την επίδρασή της στο κοινωνικό πρόσωπο των ανδρών, μπορούσε να προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη στην οικογενειακή τους διαδοχή αν γεννιούνταν νόθα παιδιά, καθώς η μεταφορά της περιουσίας τους στα παιδιά κάποιου άλλου δεν μπορούσε να αποφευχθεί. Επιπλέον, η ελεύθερη χρήση της αναπαραγωγική δύναμης εκ μέρους της γυναίκας διατάρασσε την ίδια την πατριαρχική κοινωνία, της οποίας ακρογωνιαίος λίθος ήταν ο μονογαμικός γάμος. Συνεπώς, το γυναικείο σώμα θεωρείτο την εποχή του Σαίξπηρ όχι μόνο μια ιδιοκτησία πάνω στην οποία βασιζόταν η ανδρική τιμή, αλλά και ένα σύμβολο κοινωνικής ευταξίας, κι ως τέτοιο παρουσιάζεται στα έργα του. Στο *Χειμωνιάτικο παραμύθι* ο δραματουργός ερευνά τη σημασία του γυναικείου σώματος τόσο για την οικογένεια όσο και για την κοινωνία γενικότερα, και η σημαντικότητα του σώματος μιας γυναίκας φαίνεται να υπογραμμίζεται από το γεγονός ότι επιδρά ακόμη και πάνω στο ίδιο το δραματικό είδος του έργου.

Η γυναίκα που αποτελεί αντικείμενο παρατήρησης περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη στο *Χειμωνιάτικο παραμύθι* είναι η Ερμιόνη, η βασίλισσα της Σικελίας. Ο τρόπος με τον οποίο το σώμα της διαβάζεται από τον σύζυγό της στην αρχή του έργου δεν εκφράζει άγχος από την πλευρά του. «Βασίλισσα, τη γλώσσα σου κατάπιες; Δεν μιλάς;» είναι τα πρώτα λόγια του Λεόντιου προς την Ερμιόνη. Η δεμένη γλώσσα της βασίλισσας παραπέμπει σε μια από τις κυριότερες αρετές της ιδανικής συζύγου της εποχής του Σαίξπηρ, η οποία αναμένονταν να είναι «αγνή, σιωπηλή και υπάκουη»: Η Ερμιόνη περιγράφεται πρώτα ως σιωπηλή. Όταν η βασίλισσα γίνεται ευφραδής, το κάνει μόνο για να φανεί υπάκουη: ο βασιλιάς της της ζητάει να πείσει τον βασιλικό τους φίλο Πολύξενο να μείνει περισσότερο στο βασίλειό του. Ωστόσο, η άμεση ανταπόκριση στο θέλημα του συζύγου της είναι αυτό που θα αλλοιώσει την εικόνα της ως ιδανικής συζύγου (αν και μόνο από την οπτική γωνία του συζύγου της), αφού ο Λεόντιος θα θέσει την αγνότητά της εν αμφιβόλω.

Αυτό που πυροδοτεί την οργή του βασιλιά φαίνεται πως είναι μια χειρονομία που κάνει η βασίλισσα. Όπως συμπεραίνεται από τη σκηνική οδηγία που συνήθως προστίθεται (σε αγκύλες) στις κριτικές εκδόσεις του έργου, οι περισσότεροι μελετητές φαίνεται να συμφωνούν ότι πριν από τα πρώτα αποδοκιμαστικά λόγια του Λεόντιου («Πολύ θερμή, πολύ θερμή!») η Ερμιόνη δίνει το χέρι της στον Πολύξενο. Αυτή η υπόθεση φαίνεται να επιβεβαιώνεται από

τον ίδιο το βασιλιά μερικούς στίχους παρακάτω: Ο Λεόντιος παρατηρώντας τη γυναίκα του και τον φίλο του, νομίζει πως βλέπει «παλάμες χαϊδεύου-νε, δάχτυλα που τσιμπούν». Το άγχος του για την αγνότητα της βασίλισσας προφανώς ωθεί τον βασιλιά της Σικελίας στο να πλάθει με τη φαντασία του τις περισσότερες από τις κινήσεις για τις οποίες κατηγορεί τους δύο υποτι-θέμενους εραστές, αφού κανένα άλλο πρόσωπο του έργου δεν παρατηρεί κάποια ανάρμοστη συμπεριφορά εκ μέρους της. Ωστόσο, θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι αυτό που περιγράφει εδώ ο Λεόντιος αναφερόμενος στα χέρια τους είναι η υπερβολική μεγαλοποίηση μιας κίνησης στην οποία όντως προβαίνει η Ερμιόνη τείνοντας το χέρι της προς τον Πολύξενο.

Η ανάγνωση από τον Λεόντιο της χειρονομίας της Ερμιόνης γίνεται όλο και πιο υπερβολική. Αφού χαρακτηρίσει τη συμπεριφορά της ως «πολύ θερμή», ο βασιλιάς συνεχίζει ξεπερνώντας τα όρια της υπερβολής: «Δυο φίλοι αν σμίγουν τόσο, σμίγουν στο τέλος τα αίματά τους». Η αναφορά του Λεόντιου σε ένα υγρό του ανθρώπινου σώματος πριν από οποιοδήποτε άλλο μέρος του σώματος (πολλά από τα οποία αναφέρονται μέσα στην οργή του) φαίνεται να υπογραμμίζει το άγχος του βασιλιά σχετικά με την «μείξη» των υγρών του σώματος κατά τη σωματική επαφή. Φαίνεται ακόμα να υπονοεί τη γυναικεία ρευστότητα, η οποία αναφέρεται μετά από τον ίδιο τον βασιλιά: οι γυναίκες μπορεί να είναι «ψεύτρες κι άστατες [...] σαν [...] το νερό».

Ο παραλληλισμός των γυναικών με το νερό από τον Λεόντιο αντνακλά σχετικές απόψεις της αναγέννησης. Την εποχή του Σαίξπηρ το κεντρικό χαρακτηριστικό στις παραδοσιακές φυσιολογίες της γυναίκας ήταν η υγρασία. Σύμφωνα με αναγεννησιακές πραγματείες πάνω στους χυμούς του σώματος, οι γυναίκες ανήκαν στον φλεγματικό τύπο, ένα από τα χαρακτηριστικά του οποίου ήταν η υγρή του φύση. «Τα ιατρικά κείμενα και η ιατρική πρακτική κατασκεύαζαν το σώμα της γυναίκας σε μια συνεχή κατάσταση ροής», παρατηρούν οι Sara Mendelson και Patricia Crawford, και συνεχίζουν: «Το αίμα της έπαιρνε τόσες διαφορετικές μορφές, όπως γάλα, τροφή για το έμβρυο, και έμμηνο ρύση, και όλες φαίνονταν, από την ίδια τη φύση τους, μυστηριώδεις». Συνεπώς, η ρευστότητα του ανθρώπινου σώματος είχε αποκτήσει πια φύλο, και το ίδιο είχε συμβεί με τις επικίνδυνες ασταθείς ποιότητες και την ηθική κατωτερότητα που αποδίδονταν στο γεμάτο υγρά σώμα.

Εικόνες ρευστότητας χρησιμοποιούνται επίσης από τον βασιλιά της Σικελίας για να σχηματίσουν μια εικόνα της βασίλισσας ως κλεμμένης ιδιοκτησίας: η φαινομενική διαπίστωση του Λεόντιου στην πραγματικότητα αναφέρεται στον εαυτό του: «και υπάρχουν και τώρα ακόμα, τώρα που μιλάω / άνδρες πολλοί που τη γυναίκα τους κρατούν από το χέρι / χωρίς να τους περνάει από το μυαλό / πως, όσο έλειπαν, αυτή ποτίστηκε καλά, / πως στη λιμνούλα τους ψάρευε ο γείτονας». Στο πρωτότυπο η λέξη «sluiced», που αναφέρεται στο σώμα της ηρωίδας, σημαίνει την εκροή νερού από μια δεξαμενή μέσω υδατοφράκτη. [...]

Στην Αναγέννηση η υποτιθέμενη υποκρισία της γυναίκας συνδεόταν και με άλλα υγρά του σώματος της: το αίμα της περιόδου θεωρείτο ως ένα από τα συστατικά της ερωτικής μαγείας, μέσω της οποίας οι γυναίκες μπορούσαν να αποκτήσουν τον έλεγχο των ανδρών. Αλλά τα υγρά των γυναικών πιστευόταν πως επηρέαζαν και τα παιδιά τους. Το γάλα της γυναίκας θεωρείτο εξίσου επικίνδυνο, καθώς επικρατούσε η άποψη ότι τα αρνητικά χαρακτηριστικά της μπορούσαν να μεταγγιστούν μέσω αυτού στα παιδιά της. Έτσι, στο *Χειμωνιάτικο παραμύθι* η ανακούφιση του Λεόντιου στη σκέψη ότι η Ερμιόνη δεν θήλασε τον γιο τους Μαμίλλιο έχει νόημα, καθώς σ' αυτό το σημείο του έργου, είναι προφανώς πεπεισμένος ότι η μοικεία της συζύγου του οφείλεται στη γενικότερα κακή φύση της. Δεν μας εκπλήσσει, λοιπόν, το ότι, όταν γεννιέται η κόρη του βασιλιά, η βασίλισσα επιμένει στην αθωότητα τόσο του γάλακτός της όσο και του στόματος του βρέφους, δηλαδή της οπής μέσω της οποίας το γάλα

της μεταφέρεται στο σώμα του μωρού, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Όπως η τιμή της είναι, κατά τα λεγόμενα της, «αυτό που θα κληροδοτήσ[ει] στους δικούς [της]», έτσι και το έγκλημα της, σύμφωνα με τον βασιλιά, έχει μεταφερθεί στο σώμα του μωρού μέσα από το γάλα της.

Το γεγονός ότι ο Λεόντιος επιμένει στη μιαιρότητα του γάλακτος της Ερμιόνης ίσως σχετίζεται και με την αναγεννησιακή άποψη ότι το γάλα της γυναίκας είναι μια λευκή εκδοχή του αίματός της. Στο μυαλό του βασιλιά το αίμα της βασίλισσας «σμίγ[ει]» με του Πολύξενου, και μολυσμένο από τη μοικεία μετατρέπεται σε ακάθαρτο γάλα, το οποίο μολύνει διπλά τη νεογέννητη κόρη της, που είναι ήδη ακάθαρτη ως καρπός μιας παράνομης σχέσης. Μέσα στην οργή του βασιλιά το υποτιθέμενα μολυσμένο αίμα της βασίλισσας φαίνεται πως λειτουργεί αναδρομικά ενάντια στο πρώτο τους παιδί, το οποίο, όπως λέει ο βασιλιάς, «έχει πολύ από το δικό της αίμα». Η μόνη παρηγοριά

του Λεόντιου είναι ότι το αίμα της Ερμιόνης φαίνεται πως έχει αναμιχθεί με το δικό του μέσα στο σώμα του πρίγκιπα, αφού, όπως επισημαίνει ο βασιλιάς, πατέρας και γιος λέγεται ότι είναι «σχεδόν φτυστοί σαν δύο αυγά».

Στο *Χειμωνιάτικο παραμύθι* ο βασιλιάς της Σικελίας φαίνεται πως αρχίζει να έχει αμφιβολίες για την αγνότητα της συζύγου του όταν εκείνη καταφέρνει να πείσει τον φίλο τους να παραμείνει για λίγο ακόμη στη Σικελία, έναν στόχο που ο σύζυγός της δεν είχε καταφέρει να εκπληρώσει. Ωστόσο, έχει υποστηριχθεί ότι ο ίδιος ο επικείμενος θηλασμός της βασίλισσας, σε συνδυασμό με την παρουσία του Πολύξενου, είναι εκείνο που πυροδοτεί τη ζήλεια του Λεόντιου, που

κάποτε ήταν αχώριστος με τον βασιλιά της Βοημίας, «σαν αρνάκια δίδυμα». [...]

Η μεταφορά που χρησιμοποιεί ο Σαίξπηρ διά στόματος Λεόντιου για τη μοιχεία εις βάρος του άνδρα, με τον γείτονα να ψαρεύει στη λιμνούλα του, υποστηρίζει αυτήν την άποψη: «Ο Λεόντιος φαντάζεται τη σεξουαλική ταπείνωση ως μια στοματική ήττα, μια κλοπή της τροφής που είναι κυριολεκτικά ενσωματωμένη στο πλήρες σώμα της εγκυμοσύνης. [...] Δεν μας εκπλήσσει το ότι ο Λεόντιος στρέφεται στον Κάμιλλο όχι μόνο για επιβεβαίωση αλλά, με τη δυνατότητα που εκείνος έχει ως οιοχόος του Πολύξενου, για μια εκδίκηση με μέσον το δηλητήριο, ταιριαστή στο έγκλημα της κλοπής τροφής»*.

Ξένια Γεωργοπούλου, *Ζητήματα φύλου στο Θέατρο του Σαίξπηρ και της Αναγέννησης*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2010. σσ. 91-98 & 37-40.

*Paster Gail Kern, *The Body Embarrassed: Drama and the Disciplines of Shame in Early Modern England*, Cornell University Press, Ithaca, NY 1993.

Ποιος είναι τελικά ο Σαίξπηρ;

Είμαι βέβαιος ότι κανείς δεν έχει συλλάβει, πραγματικά, την ουσία της σαιξπηρικής γραφής. Η διαφορά δεν έγκειται μόνο στην ποιότητα, αλλά και στο είδος. Η πατρότητα ενός έργου [...] σηματοδοτεί πάντα την «προσωπική έκφραση». Επομένως, μια ολοκληρωμένη δουλειά μεταφέρει τα αποτυπώματα και τον τρόπο με τα οποία ένας συγγραφέας αντιμετωπίζει τη ζωή. Γι' αυτό άλλωστε, όσοι λόγιοι αναζήτησαν μανιωδώς τα χνάρια του Σαίξπηρ, απέτυχαν παταγωδώς. [...] Ένα είναι το γεγονός: η άποψη του συγγραφέα δύσκολα καταχωρίζεται και, μέσα από τα τριάντα επτά ή τριάντα οκτώ έργα του, δύσκολα κατανοείται. Αν μελετήσουμε τα έργα αυτά, αν εμβυθίσουμε στις διαφορετικές απόψεις των διαφορετικών χαρακτήρων, θα βρεθούμε αντιμέτωποι με ένα σύνολο απίστευτης σύνθεσης και πυκνότητας. Προχωρώντας ακόμη πιο πέρα, θα διαπιστώσουμε ότι την υπέρβαση, που ο Σαίξπηρ έχει χαράξει πάνω στο χαρτί, είναι αδύνατον να τη συναντήσουμε πουθενά αλλού. Και δεν αναφέρομαι στο σαιξπηρικό «όραμα του κόσμου», αλλά σε κάτι που αγίζει την ίδια την πραγματικότητα. Και η απόδειξη των παραπάνω είναι μία: κάθε στίχος, κάθε λέξη, κάθε χαρακτήρας παρέχει απεριόριστες δυνατότητες ερμηνείας. Αυτό δεν είναι, άλλωστε, το χαρακτηριστικό της πραγματικότητας; Και όχι μόνο της πραγματικότητας, αλλά της κάθε πράξης στον κόσμο. [...] Στα έργα του Σαίξπηρ συναντούμε το εξής χαρα-

κτηριστικό: όλα όσα έχει γράψει δεν έχουν σχέση με την ερμηνεία, αλλά με το ίδιο το γεγονός. Αν αποτολμήσουμε να αποφύγουμε περιοριστικούς ορισμούς όπως: «Είναι ένας συγγραφέας που γράφει έργα τα έργα του διαχωρίζονται σε σκηνές» κι αν αφήσουμε ελεύθερο το ένστικτό μας, θα παραδεχτούμε ότι ο δημιουργός αυτός έχει υφάνει ένα τεράστιο δίκτυο αλληλένδετων λέξεων. Αν φανταστούμε μια αλυσίδα από εκατοντάδες χιλιάδες λέξεις, που ξεδιπλώνουν τον εαυτό τους με τέτοιο τρόπο, ώστε να υφαίνουν ένα θαυμαστό ύφασμα, τότε θα μπορούσαμε να εισδύσουμε στο ουσιώδες. Αυτό το ύφασμα ξετυλίγεται ως τις μέρες μας, όχι ως μια σειρά μηνυμάτων, σαν αυτά που οι συγγραφείς παράγουν σωρηδόν σχεδόν καθημερινά, αλλά ως μια σειρά παρορμήσεων, ικανών να παράγουν, με τη σειρά τους, άλλα νοήματα.

Ο Σαιξπηρικός ρεαλισμός

Για ολόκληρους αιώνες επικρατούσε η εντύπωση ότι ο Σαίξπηρ ήταν ο συγγραφέας υπερβολικών ιστοριών, εμποτισμένων με το πνεύμα του. Ο Σαίξπηρ εθεωρείτο ένας συγγραφέας διχασμένος ανάμεσα στην ιστορία και στους χαρακτήρες, στον στίχο και στη φιλοσοφία. Μονάχα σήμερα είμαστε σε θέση να αντιληφθούμε ότι ο Σαίξπηρ είχε επινοήσει ένα δικό του στυλ, εντελώς διαφορετικό από κάθε προγενέστερο ή μεταγενέστερο στυλ, το οποίο του επέτρεψε, σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα, με την υπερβατική και συνει-

δητή χρήση των διάφορων μέσων, να δημιουργήσει μια ρεαλιστική εικόνα της ζωής. Ας αποτολμήσουμε έναν υπερβολικό παραλληλισμό. Ο Πικάσσο ξεκίνησε να ζωγραφίζει πορτρέτα με πολλαπλά μάτια και χείλη, τη στιγμή που συνειδητοποιούσε ότι η καθарή απεικόνιση ενός προφίλ, ή ενός προσώπου, ήταν ένα είδος απάτης. Επιχείρησε, λοιπόν, να εφεύρει μια τεχνική που θα τον βοηθούσε να αδράξει ένα μεγαλύτερο μέρος της αλήθειας. Ο Σαίξπηρ, που γνώριζε πολύ καλά πως ο άνθρωπος βιώνει από τη μια την καθημερινότητα και από την άλλη τον άορατο κόσμο του νου και της αίσθησης, ανέπτυξε μια μέθοδο που μας βοήθησε να κατανοήσουμε, με ένα μονάχα βλέμμα, την έκφραση ενός ανθρώπου, καθώς και τους κραδασμούς της σκέψης του. Αναγνωρίζουμε τον ιδιαίτερο ρυθμό της ομιλίας του σαν να πρόκειται για ένα πρόσωπο καθημερινό, που τόσες φορές έχουμε συναντήσει στον δρόμο. Κι αν στον δρόμο το πρόσωπο μοιάζει απαθές και σιωπηλό, ο Σαίξπηρ, μέσα από τον στίχο του, κατορθώνει να δημιουργήσει ένα αμιγές πορτρέτο. Ένα αποτέλεσμα που προκύπτει από μια οξυδερκή μεταφορά, από ένα δριμύ μήνυμα, από μια αξέχαστη φράση. Φυσικά, κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι τα έργα αυτά είναι «στυλιζαρισμένα», «τυπικά» ή «ρομαντικά», σε αντίθεση με τα άλλα έργα που επιδιώκουν την αληθοφάνεια.

Σαίξπηρ, ένα κομμάτι κάρβουνο

Η ιστορία μας προσφέρει μια ορισμένη άποψη πάνω στα πράγματα, αλλά εμένα δεν με ενδιαφέρει διόλου. Με ενδιαφέρει μόνο το παρόν. Ο Σαίξπηρ δεν ανήκει στο παρελθόν. Αν ο λόγος του έχει αξία, έχει αξία και σήμερα. Υπάρχει μια αναλογία με το κάρβουνο. Γνωρίζουμε όλοι πώς φυτρώνει ένα παρθένο δάσος και πώς ριζώνει βαθιά μέσα στο έδαφος. Όλοι μπορούμε να αφηγηθούμε την ιστορία του κάρβουνου. Ωστόσο, η αξία που μας παρέχει ένα κομμάτι κάρβουνο αρχίζει και τελειώνει με την καύση, που μας προσφέρει τη θερμότητα και το φως που έχουμε ανάγκη. Ο Σαίξπηρ για μένα είναι αυτό ακριβώς.

Ο Σαίξπηρ είναι ένα κομμάτι αδρανές κάρβουνο. Μπορώ να γράψω βιβλία και να δώσω διαλέξεις για την προέλευση του κάρβουνου, όμως δεν θα ενδιαφερθώ πραγματικά για το κάρβουνο, παρά μονάχα το βράδυ που κάνει κρύο, που έχω ανάγκη να ζεσταθώ, τις νύχτες που ρίχνω το κάρβουνο στη φωτιά, τότε που αποκτά την πραγματική υπόστασή του. Και είναι τότε μόνο, που η αξία του αρχίζει να εκπέμπει. [...] Για μένα, το έργο του Σαίξπηρ φαντάζει σαν ένα πολύηλοκο σύνολο κωδίκων, και αυτοί οι κώδικες μεταφέρουν δονήσεις και παρορμήσεις, που επιχειρούμε να τις συνδέσουμε. Αν δεχτούμε αυτή την άποψη, πάντα σε σχέση με τη σαιξπηρική γραφή, θα διαπιστώσουμε ότι η σύγχρονη αντίληψη των πραγμάτων μας έχει ιδιαίτερα βοηθήσει. Και η αντίληψη αυτή, μέσα στην οποία βυθιζόμαστε, κατέχει τα δικά της σκοτεινά δάση, το δικό της υπέδαφος, τη δική της σφαιρική σφαιρα. Οι παράδοξες όψεις του σαιξπηρικού έργου που, εκ πρώτης όψεως, μοιάζουν αρχαϊκές ή μακρινές, ξυπνούν τις μυστικές ζώνες εντός μας.

Πήτερ Μπρουκ, *Ένας άλλος κόσμος*, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα 1999. σσ. 120-158.
Μετάφραση: Ελένη Καραμπέτσου.

The Winter's Tale

by William Shakespeare

First performance: 16/11/2018

THEATRE OF THE SOCIETY FOR MACEDONIAN STUDIES

Translation: Nikos Chatzopoulos

Director: Silviu Purcărete

Set: Helmut Stürmer

Costumes: Dragos Buhagiar

Music: Vasile Sirlu

Lighting: Helmut Stürmer, Dragos Buhagiar

Video art: Ada Liakou

Assistant director: Mara Tsikara

Assistant set-costume designer: Sofia Tsirigoti

B' Assistant director: Sotiris Roumeliotis

B' Assistant set-costume designer: Marina Kelidou

Production photography: Tasos Thomoglou

Production coordinator: Filothei Eleftheriadou

Giolanta Balaoura Mopsa / Lady attending the Queen
Ilias Berberis Comedian / A lord
Christos Daraktis Old-shepherd / A lord
Sampson Fytros Autolycus and many others...
Thodoros Ignatiadis Polyxenes
Panos Kammenos Musician / A lord / A shepherd
Zoi Lyra Dorcas / Lady attending the Queen
Stathis Mantzoros Leontes
Christos Mastrogiannidis Dion / Cleomenes / A shepherd
Giannis Mastrogiannis Musician / A lord / A shepherd
Dimitris Naziris Antigonus
Kleio Danai Othoneou Hermione
Tasos Rodovitis Florizel / A lord
Foteini Timotheou Paulina
Giorgos Tsagkarakis Cleomenes / Dion / A shepherd
Alexandros Tsakiris Camillo
Momo Vlachou Mamillius / Perdita

10' intermission between part A' and part B'.

Director's Note

What a strange idea to propose the performance of the play *Winter's Tale* in a city where it never rains or snows, in a city where the sky is never clouded, in a city where in mid-November people wearing T-shirts enjoy themselves at night on the crowded terraces of the city's cafés.

I wonder/ask myself how these unknown words like frost, blizzard, snow or other terrifying winter phenomena might sound to the people living in this charming city where it seems that holiness and profane go together in such a harmonious way.

However, this play written by Shakespeare does not intend to point out weather conditions but to place emphasis on heart hypothermia, bears and teddy bears, spells under the moonlight and many other illogical things.

During Mr. Purcărete's stay in Thessaloniki from September until mid-November 2018, to his disappointment, it barely rained.

Silviu Purcărete

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΚΟΒΕ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ

GRAND HOTEL PALACE
THE LUXURY HOTELS

MEDITERRANEAN PALACE
THE LUXURY HOTELS

ΜΟΝΙΜΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

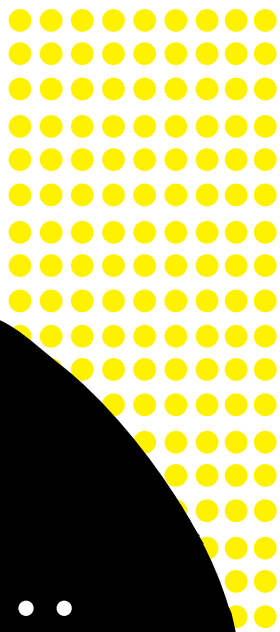

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

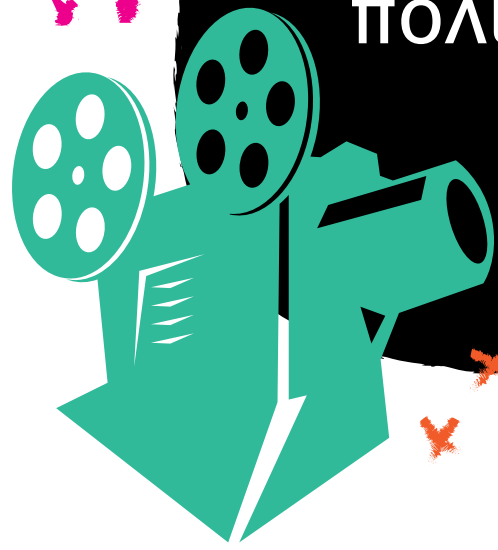
www.ert.gr

μαζί...

και στον

πολιτισμό

© ERT E D I A, Γραμμα Αθηνών/ΕΡΤ/ΕΡΤ2/ΕΡΤ3

Κάθε Κυριακή

η εφημερίδα «Μακεδονία» στα περίπτερα

Επισκεφθείτε και το site **makthes.gr**

Ιστορική. Αξιόπιστη. Μοναδική.

Η ΑΥΓΗ

www.avgi.gr

Λιοντάρι

ΑΝ
ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ
ΝΑ ΣΑΣ ΛΕΝΕ
ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ
ΜΕ ΤΟ **ΟΝΟΜΑ ΤΟΥΣ**

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

www.efsyn.gr

Μοναδικό εργοδότης
οι αναγνώστες μας

Η
INTERLIFE
στηρίζει
το θέατρο
και τον πολιτισμό

...υλοποιώντας το πρόγραμμα "προσφέρω ...αλλιώς"
με αίσθημα ευθύνης και κοινωνικής ευαισθησίας.

unwind
revive
prosper

hammam

BATHING HOUSE
THESSALONIKI

Hamмам Bathing House

Makedonia Palace Hotel

Μ. Αλεξάνδρου 2

Θεσσαλονίκη

T +30 231 081 00 81

E hammam@makedoniapalace.gr

Επισκεφθείτε μας

και στην Αθήνα,

Αγ. Ασωμάτων 17

και Μελιδόνη 1, Θησείο

T +30 210 323 10 73

E info@hammam.gr

hammam.gr

Destined to fly.

GERMANY

Berlin Heraklion
Frankfurt Thessaloniki
Munich Heraklion, Thessaloniki
Stuttgart Thessaloniki

POLAND

Katowice Heraklion
Poznań Heraklion
Warsaw Heraklion, Thessaloniki

ROMANIA

Bucharest Heraklion, Thessaloniki
Cluj-Napoca Heraklion, Thessaloniki

SERBIA

Belgrade Heraklion

RUSSIA

Kazan Thessaloniki
Krasnodar Corfu, Thessaloniki
Moscow Athens, Chania, Corfu, Heraklion,
Kavala, Rhodes, Thessaloniki
Myneratnye Vody Thessaloniki
Nizhniy Novgorod Corfu, Thessaloniki
Novosibirsk Thessaloniki
Omsk Thessaloniki
Rostov on Don Corfu, Thessaloniki
Samara Thessaloniki
St. Petersburg Corfu, Heraklion,
Thessaloniki, Zakynthos
Ufa Thessaloniki
Volgograd Thessaloniki
Voronezh Corfu, Thessaloniki
Yekaterinburg Thessaloniki

LATVIA

Riga Corfu, Thessaloniki

ESTONIA

Tallinn Corfu, Thessaloniki

GEORGIA

Tbilisi Heraklion, Thessaloniki

KAZAKHSTAN

Almaty Thessaloniki
Astana Thessaloniki

UKRAINE

Dnipro Thessaloniki
Kharkiv Thessaloniki
Kiev Corfu, Heraklion, Thessaloniki
L'viv Heraklion, Thessaloniki
Odessa Thessaloniki

International
flights

Domestic
flights

GREECE

Athens Heraklion
Athens Santorini
Athens Rhodes

Heraklion Santorini

Thessaloniki Athens
Thessaloniki Chania
Thessaloniki Heraklion
Thessaloniki Mykonos
Thessaloniki Rhodes
Thessaloniki Santorini

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ
**Χειμωνιάτικο
Παραμύθι**

ΚΘΒΕ
ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

the **Winter's Tale**
by **William Shakespeare**

Θεατρική περίοδος 2018-2019 / Αρ. Δελτίου 717 (313)

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΚΗΝΗΣ

Μαρία Λαζαρίδου

ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΣΚΗΝΗΣ

Αλέξανδρος Αυγερινός
Νίκος Ασλανίδης

**ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΚΟΝΣΟΛΑΣ
ΦΩΤΙΣΜΟΥ-ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΙ**

Άρης Βακός
Στάθης Φρούσος

**ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΚΟΝΣΟΛΑΣ
ΗΧΟΥ-VIDEO**

Αλέξανδρος Δρακόπουλος
Στέλιος Ντάρας

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ

Βαγγέλης Κουρούπης

ΕΝΔΥΤΡΙΕΣ

Μαντώ Καμάρα
Έλενα Ζουρνατζόγλου

**ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΚΗΝΙΚΩΝ
& ΚΟΣΤΟΥΜΙΩΝ**

Εργαστήρια ΚΘΒΕ

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΙ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ

Ιωάννα Καρτάση

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ

Δημήτρης Μπίκας

**ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ
& ΣΚΗΝΩΝ**

Στέλιος Τζολόπουλος

**ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
& ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ**

Ιφιγένεια Ταξοπούλου

**ΤΜΗΜΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ
ΕΡΓΟΥ-ΔΡΑΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ**

Αμαλία Κοντογιάννη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΧΩΡΩΝ

Δημήτρης Καβέλης
Ανέστης Καραηλίας
Γιώργος Κασσάρας
Δημήτρης Μητσιάνης
Βασίλης Μυτηλινός
Περικλής Τράιος

**ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
& ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ**

**ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
& ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ**

Αιμιλία Καρακόκκινου

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Νίκος Λεονταρίδης

ΒΟΗΘΟΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑΣ

Άννα Κάλβαρη

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Τάσος Θώμογλου

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΤΥΠΟΥ

Κάπα Εκδοτική

Μεταφράσεις στα αγγλικά
Ουρανία Τοπαλτζίκη

Στην ύλη του προγράμματος
συνεργάστηκε η Φιλοθέη
Ελευθεριάδου

Ευχαριστούμε θερμά

το Magic Club Alexander για την ευγενική
υποστήριξη στην εκμάθηση των μαγικών
τρικ για τις ανάγκες της παράστασης.

την εταιρία Elegance
για την ευγενική της
υποστήριξη.

Elegance

κθε

ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ